

Toezicht voor goed onderwijs

De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op de kwaliteit van het onderwijs en op de naleving van wet- en regelgeving. Ook kijkt de inspectie naar de rechtmatigheid en doelmatigheid van het verkrijgen en besteden van middelen voor het onderwijs. Over de resultaten van het toezicht informeert de inspectie actief en openbaar, op instellingsniveau en op stelselniveau.

De afgelopen jaren hebben onderwijsinstellingen meer ruimte gekregen het onderwijs in te richten naar eigen professionele inzichten. Scholen zijn zelf verantwoordelijk voor de kwaliteit van hun onderwijs en voor het bewaken hiervan. In lijn met het kabinetsbeleid heeft de inspectie haar toezicht aangepast.

De inspectie gaat uit van het principe 'hoe beter de kwaliteit, hoe minder intensief het toezicht'. Een onderwijsinstelling die de zaken goed op orde heeft, verdient vertrouwen. Dit vertrouwen vertaalt de inspectie in minder toezicht. Is de kwaliteit echter niet in orde, dan treedt de inspectie snel en effectief op.

Deze bijlage geeft een toelichting op de uitgangspunten en werkwijze van de inspectie. De inspectie werkt op dit moment aan een verdere verfijning van het toezichtproces. Zo ontwikkelt de inspectie een nieuw toezichtkader en verbetert zij de methodiek van de risicoanalyse. Met ingang van 1 september 2008 beoordeelt de inspectie ook de 'financiële rechtmatigheid' in het onderwijsveld. Deze taken werden voorheen door de Auditdienst van OCW uitgevoerd.

Uitgangspunten van het toezicht

1. Het bestuur is het eerste aanspreekpunt

Het bevoegd gezag, in het algemeen het bestuur van een school, is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs op één of meer scholen en vormt daarom het eerste aanspreekpunt voor de inspectie. Het bestuur kan zich natuurlijk door een schooldirectie laten bijstaan in het contact met de inspectie.

2. Het toezicht is proportioneel en risicogericht

De inspectie voert ieder jaar per school een risicoanalyse uit. Als de inspectie geen risico's aantreft, is er geen noodzaak tot verdere toezichtactiviteiten gericht op de kwaliteit van het onderwijs op de betreffende school. Als de inspectie wel risico's tegenkomt, vindt aanvullend onderzoek plaats. De inspectie intensiveert het toezicht wanneer zij in dit aanvullende onderzoek tekortkomingen constateert.

3. De inspectie streeft naar een zo beperkt mogelijke administratieve last voor scholen

Voor het toezicht op instellings- en stelselniveau heeft de inspectie gegevens nodig. De jaarlijkse risicoanalyse per school wordt uitgevoerd op basis van regulier beschikbare informatie, zoals een jaarverslag en opbrengstgegevens. Allereerst vraagt de inspectie deze informatie op bij andere instanties waar deze gegevens aanwezig zijn, bijvoorbeeld bij Centrale financiën instellingen (CFI) en de Informatie Beheer groep (IB-groep). Scholen in het basisonderwijs is toestemming gevraagd opbrengstgegevens direct bij Cito en GPC op te vragen. Daarnaast levert elke school wettelijk vereiste documenten aan bij de inspectie, zoals de schoolgids en het schoolplan. De inspectie kan ook nog extra gegevens opvragen.

4. Schoolbezoeken

De inspectie legt ook schoolbezoeken af. Alle scholen in het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs worden ten minste eenmaal in de vier jaar bezocht. In de regel kondigt de inspectie een bezoek aan. In de aankondiging van het bezoek wordt ook de reden van het bezoek aangegeven. De inspectie onderscheidt vijf soorten schoolbezoek:

- naar aanleiding van de risicoanalyse;
- ter verificatie van door de scholen aangeleverde gegevens;
- voor het Onderwijsverslag;
- met een thema als uitgangspunt;
- als geen van bovengenoemde onderzoeken heeft plaatsgevonden: een beperkt onderzoek in het kader van de vierjaarlijkse cyclus schoolbezoek.

Na afloop van een schoolbezoek stelt de inspectie een rapport op.

Het toezicht in drie stappen

1. De inspectie voert een risicoanalyse uit

Op basis van de jaarlijkse risicoanalyse schat de inspectie in of er bij een school risico's zijn voor de onderwijskundige en financiële kwaliteit en voor de naleving van wet- en regelgeving. De inspectie voert de risicoanalyse uit op basis van de opbrengsten, de jaarstukken en eventuele signalen over de school.

Opbrengsten

Opbrengstgegevens vormen een belangrijk onderdeel van de risicoanalyse. In het basisonderwijs gaat het in eerste instantie over de eindtoetsen. In het voortgezet onderwijs kijkt de inspectie vooral naar de resultaten van het schoolexamen en het centraal examen, maar bijvoorbeeld ook naar het percentage leerlingen dat zonder te blijven zitten het diploma haalt. In de analyse houdt de inspectie rekening met de leerlingenpopulatie op de school.

Jaarstukken

Scholen stellen jaarlijks een jaarverslag en jaarrekening op. Deze documenten en ook het actuele schoolplan en de schoolgids gebruikt de inspectie in de analyse.

Signalen

De inspectie ontvangt doorlopend berichten over scholen. Bijvoorbeeld berichten in de media, meldingen van ouders of studenten of een melding van de leerplichtambtenaar van een gemeente. Afhankelijk van de aard van deze berichten, betreft de inspectie ze als signalen bij de risicoanalyse.

2. De inspectie stelt de mate van toezicht vast

Basistoezicht

Als uit de risicoanalyse van de inspectie geen risico's voor de kwaliteit van het onderwijs op de school naar voren komen en de school de wet- en regelgeving nakomt, kent de inspectie de school zogenoemd basistoezicht toe. Hierover informeert de inspectie het bestuur schriftelijk en publiceert dit op de website van de inspectie.

Aangepast toezicht

Als uit de risicoanalyse van de inspectie blijkt dat het onderwijs op een school mogelijk risico's loopt, wordt verder onderzoek uitgevoerd.

De inspectie gaat dan over tot aanvullende bevraging, voor het basisonderwijs onder meer naar de tussenopbrengsten, en bespreekt de bevindingen met het bestuur. Indien de inspectie dat nodig acht, bezoekt zij de school. Als er geen tekortkomingen vast te stellen zijn, krijgt de school alsnog 'basistoezicht' toegekend.

Constateert de inspectie wel tekortkomingen, veelal na onderzoek op de school, dan maakt de inspectie afspraken met het bestuur om deze zo snel mogelijk op te lossen. De inspectie legt de tekortkomingen vast in een rapport van bevindingen. Het bestuur ontvangt het conceptrapport en kan eventuele feitelijke onjuistheden aangeven. Hierna stelt de inspectie het rapport vast en wordt de definitieve versie aan het bestuur toegestuurd. Als de inspectie opmerkingen van het bestuur niet overneemt, beargumenteert zij dit in de aanbiedingsbrief bij het definitieve rapport van bevindingen. Het rapport van bevindingen wordt vier weken na vaststelling gepubliceerd op de website van de inspectie.

In de vier weken voor openbaarmaking kan het bestuur een eigen zienswijze aanleveren. Deze zienswijze wordt, indien gewenst, als bijlage opgenomen in het rapport. De inspectie heeft het recht, na overleg met het bestuur, de zienswijze van het bestuur in te korten.

Scholen kunnen de volgende vormen van aangepast toezicht toegekend krijgen:

- In geval van tekortkomingen op het gebied van kwaliteit: aangepast toezicht kwaliteit.
- In geval van tekortkomingen in de naleving van wet- of regelgeving: aangepast toezicht naleving.
- In het geval dat de kwaliteit van het onderwijs op een school beneden aanvaardbaar niveau is: aangepast toezicht zeer zwakke kwaliteit.

De vorm van aangepast toezicht kan een school betreffen, maar ook een vestiging of een onderwijssoort van een scholengemeenschap. Een school kan ook voor kwaliteit én naleving aangepast toezicht krijgen.

3. De inspectie publiceert het toezicht en de bevindingen

Nadat het bestuur is geïnformeerd, publiceert de inspectie het toegekende toezicht. Hiervoor is voor iedere school een Toezichtkaart gemaakt, die op de website van de inspectie staat.

Als aan de school een basistoezicht is toegekend, beperkt de Toezichtkaart zich meestal tot de melding 'basistoezicht' met een korte uitleg.

Wanneer de school een aangepast toezicht krijgt, vermeldt de inspectie de vorm van toezicht op de Toezichtkaart en publiceert zij het rapport van bevindingen.

Het rapport dat wordt opgemaakt na een schoolbezoek in het kader van het Onderwijsverslag of van een themaonderzoek wordt doorgaans ook toegevoegd aan de Toezichtkaart van een school.

Toelichting op de Toezichtkaart

Op de Toezichtkaart staat aangegeven hoe een school presteert. De score geldt voor de kwaliteit van het onderwijs (Kwaliteit) en voor de naleving van wet- en regelgeving (Naleving). De gradaties voor Kwaliteit zijn: voldoende, zwak en zeer zwak. Voor Naleving: voldoende en onvoldoende. De resultaten van het toezicht op de wet- en regelgeving worden in 2009 getoond. Via de Toezichtkaart is ook het rapport van bevindingen in te zien.

Meer informatie over de werkwijze van de inspectie en over de Toezichtkaart is te vinden op de website: www.onderwijsinspectie.nl

Voorbeelden van de Toezichtkaart voor primair onderwijs

• Basistoezicht


Basisschool De Blokfluit	
Basisschool De Blokfluit Instrumentenlaan 30 1234 AB Houten www.blokflouthouten.nl	
Basistoezicht 21-05-2008 ⓘ	
Basisschool De Blokfluit heeft het vertrouwen van de Inspectie van het Onderwijs. Er vindt in principe voor de periode van één jaar geen verder toezicht plaats. De inspectie heeft geen aanwijzingen dat er belangrijke tekortkomingen zijn in de kwaliteit van het onderwijs.	Kwaliteit Naleving  
De resultaten van het toezicht op de naleving van wet- en regelgeving worden in 2009 getoond.	
Eerdere toezichtbevindingen: Basistoezicht toegekend op 12-04-2007 Toelichting basistoezicht PKO rapport van 01-03-2005 JO rapport van 28-02-2004 JO rapport van 01-04-2003	

• Aangepast toezicht kwaliteit

Basisschool Alexia	
Basisschool Alexia Prinsessenstraat 120 9911 AA Zuidwolde www.basisschoolalexia.nl	
Aangepast toezicht kwaliteit 21-05-2008 ⓘ	
De kwaliteit van het onderwijs op Basisschool Alexia vertoont belangrijke tekortkomingen. De inspectie heeft het toezicht geïntensiveerd.	Kwaliteit Naleving  
Pdf toezicht 21-05-2008	
De resultaten van het toezicht op de naleving van wet- en regelgeving worden in 2009 getoond.	
Eerdere toezichtbevindingen: PKO rapport van 01-03-2007 JO rapport van 28-02-2006 JO rapport van 01-04-2005	

• Aangepast toezicht zeer zwakke kwaliteit

Basisschool Het Kevertje	
Basisschool Het Kevertje Insectenlaan 34 5678 BR Breda www.bskevertje.nl	
Aangepast toezicht zeer zwakke kwaliteit 21-05-2008 ⓘ	
De kwaliteit van het onderwijs op Basisschool Het Kevertje is beneden aanvaardbaar niveau. De inspectie heeft het toezicht sterk geïntensiveerd.	Kwaliteit Naleving  
Pdf toezicht 21-05-2008	
De resultaten van het toezicht op de naleving van wet- en regelgeving worden in 2009 getoond.	
Eerdere toezichtbevindingen: PKO rapport van 01-03-2007 JO rapport van 28-02-2006 JO rapport van 01-04-2005	

PS: - Als een oordeel weergegeven wordt met  dan betekent dit dat het oordeel nog niet bekend is.
- Het oordeel Naleving is nu nog niet ingevuld. In 2009 wordt dit oordeel groen of rood gekleurd.